

Lehoczki Károly

Balcsességek
(válogatás)

Pesszimizmusra semmi ok, a világ ugyanolyan vacak, mint volt, tehát fikarcnyival sem lett rosszabb.

Vannak hegycsúcsok, melyek csodálatot keltenek, s dombocskák, melyek között lehet élni.

Olyan vagyok, mint a tegnapi kétkilós kenyér. Kenyérnek kenyér, kétkilósnak kétkilós, csak éppen tegnapi.

Mostanában sok borsot török a jövő fiatalságának orra alá. Olyan verseket írok, amelyeket meg kell majd tanuljanak az iskolában.

A szellemmegmaradás törvénye alig különbözik az anyagmegmaradástól: Szellem nem vész el, csak átalakul. Anyaggá.

Tegnap Schopenhauer azt mondta nekem a könyvében, büszke kell legyek vélt, vagy valós értékeimre, mert különben elkeveredek az emberi szemétkben.

És tényleg, büszke kezdek lenni. Arra, hogy én az emberiségben minden gyarlósága ellenére sem egy trágyadombot vélek felfedezni, melynek fölébe kellene emelkednem, mint a zöld légy, zajosan, gőgösen.

Nem muszájból buzog a forrás, hanem mert van vize.

Puhatolják a pártállásom, pedig engem a csillagok állása, ami lenyűgöz.

Előbb meg kell tanulnunk adni, majd elfogadni, s végül kérni.

A semmiből tartunk a semmibe, ami közben történik velünk, az viszont valami kell legyen, szívvel lélekkel, legjobb tudásunk szerint.

A kerítések között keringő állatról pillanatok alatt belátható, hogy a világ az ő értelmi képességeihez mérten felfoghatatlanul bonyolult. Miért hinnénk, hogy a mi emberi képességeink elégségesek a világot valamikor is teljes egészében megérteni?

A tudás úgy terjed, mint a gaz. Nem a kert egyik sarkát veri fel sűrűn, vastagon és terjed át a teljességgel tiszta területekre, hanem szórványokban, telepekben jelenik meg itt is - ott is, egyre bujábbá válik, végül elborítja az egész kertet. Az oktatást pedig a tudás természetes terjedéséhez kell igazítani.

Kortársaihoz egy közepes tehetségű senki is sokkal nagyobb figyelmet lekötve szólhat, mint a múlt majdnem-géniusza.

Én a dolgaimat baltával faragom. Aki a cizellált produktumok híve, könnyen lehet, fintorog, mondván, primitív, pontatlan, és nem csak leszól, de alábecsül is miatta. Tegye. Én tudom, hogy amit alkotok az masszív, időtálló, ráadásul őszinte naturalizmusa az én ízlésemnek inkább megfelel.

Játékban az igazság.

Szorgalommal agyagból és kövekből csinos halmot lehet hordani a síkon, de soha nem lesz az fogható a természet emelte hegységek égbetörő csúcsaihoz.

A lírát férfiak írják nőkről nőknek.

A valamirevaló női költő még a valamirevaló férfi versolvasótól is ritkább.

A költészet hangzásvilága mindig olyan, amilyen sors éppen kijut az adott időszak legnagyobb géniuszának.

Elmentem a vén kurvához. Úgy hívják, Múzsza.

A női emancipáció áldozata ez a kor, a régebbi korok pedig a férfi dominancia áldozatai voltak.

Putri is lehet lakájosabb, mint huzatos, beázó várromok, de egy várrom romjaiban is nagyobb tiszteletet, áhítatot ébreszt, mint akár a legújabb építésű putri.

Az emberek ugyan hasonlóak, mégis kár lenne példaképpül elfogadnod éppen azt, aki utoljára került a szemed elé.

Ne légy izgága, vagy tunya! Teremtsd meg a szükséges és elégséges harmóniáját!

Az, hogy kiből lesz vezető, nem is annyira az illető szellemi képességeitől, mint inkább eltökéltségétől függ. Hajtóerejétől. Ugyanaz a lavórnyi víz lenn a földön legfeljebb lábmosásra jó, két méter magasból zúdítva le lehet vele öblíteni a WC-t.

Nagy néha rácsodálkoztok, mennyire találó amit mondok, olyankor úgy kezeltek, mintha egy szájalmas hülye véletlen, isteni megnyilatkozását hallottátok volna. Holott lehet, ti magatok vagytok szájalmas hülyék, amiért csak nagy néha figyeltek föl a szavaimban rejlő igazságra.

Egyesek olyasmit szajkóznak, óvatosnak kell lennünk a múlttal és állhatatosan kell küzdenünk ellene, mert rettentő erővel tartja magát. Hm. Még szerencse. Különben mi a francra építenék a jövőt?

Galíciai temetés. Minden annyira naturális, hogy az ember összes idegszálával azonnal felfogja, itt valami tényleg örökre véget ért. Nem úgy, mint otthoni cicomás temetéseken, ahol a nagy pompában úgy tűnhet, a halott egyenesen jobban érzi magát halva, mint élve.

Egyik kedves barátnőm Vörösmarty közismert sorait dugta az orrom alá, kicsit rosszmájúan, kicsit anyáskodva, de mindenképp kiforgatva a sorok eredeti jelentését: „Ábrándozás az élet megrontója, mely kancsalul festett egekbe néz”. Szóval, szálljak le a földre. A válaszom,

amely véletlenül sem Vörösmartynak, de még csak nem is igazán a barátnőmnek szól, hiszen tudom, lelke mélyén jót akar nekem: Megrontott élet kancsalul nézi egekbe festett ábrándjaim.

Ha a böllér után találkozol egy sintérrel, nem jelenti, hogy pintér már nincs is.

A túlvilágon nincs térerő.

A sivatagban a kaktusz érzi magát otthon.

Mindig is sodort ide valamit a szél, amit aztán elmosott az ár.

A legyek nem csapkodják egymást.

A selejt szépsége a tökéletesen túl kezd ragyogni.

A szél irányát nem változtathatod meg. A vitorlák állását igen.

A páternoszter sem emel az égig. Ha nem szállsz ki időben, visszavisz a mélybe.

József Attila centenárium. Újburzsoá titán méltatja mértékkel a költőt, számon kérve rögtön, hogyan is képzelt kétszáz pengőért kuncsorogni azoknál, akiket nap mint nap arcul csapott. Hát éppen ez az! Miért kellett kuncsorognia? Ha üzlet, hát legyen üzlet! Neki, a rutinos üzletembernek tudnia kell, tartozik, s az elődei üzletemberek is tartoztak annak az „éhenkórásznak”, akinek gyönyörűséges szavain, saját üzleti szóhasználatukkal élve „termékén” a gyermekeik, anélkül, hogy fizettek volna érte, felnőttek.

Egy megollózott dolgozatomhoz: Ha az ünneplős nadrágom szárából levágok öt centit, úgy fog rajtam állni, mint tehénen a gatyá. Ha tovább vágom, előbb halásznadrág lesz, aztán bermuda, majd rövidnadrág, végül alsónadrág. Csak ünneplős nadrág nem lesz belőle már soha.

Termálfürdő. Sűrű, meleg szocializmus. Aligha gyógyítja meg a reumámat, de igen kellemes elücsörögni benne.

Az Isten embert teremtett, hogy az imádja őt. Az ember megalkotta Istent, hogy felruházza saját teremtésének dicsőségével. Nos, ki itt a nemesebb lelkű?

Tengerre nyíló ablakból nem látni a háttérben égbe törő hegyeket.

Egy rokonom szerint bohóc vagyok és annak is tart mindenki. Ha leválasztanák rólam a költészetem, végképp nem érnék fabatkát sem. Meglehet, bár azt hiszem, elragadtatta magát a vita hevében. Ugyanakkor mi lett volna Villon a költészete nélkül? Egy martalóc. Ladányi idegbeteg alkoholiista. Csontváry Kosztka Tivadar a képei nélkül csak kerge gyógyszerész, Salvadore Dali pedig még bohóc sem, mint én, inkább csak pojáca. Az autó a motorja nélkül egy biciklivel sem ér fel, odébb tolni is nehéz, nem hogy utazni rajta.

Imádom az új gáztűzhelyünket. Ez a tűzhely beszél. Azt mondja: Baszd meg, én egy TŰZHELY vagyok! Te mi vagy?

Ateista technokrata: Isten márpedig nincs! – még sosem válaszolt az e-mailemre.

A cementet sóderral és vízzel, nem pedig újabb cementtel kell elkeverni ahhoz, hogy jó, tartós betont adjon.

Újra és újra tekints fel a célra, meglátod, elsimulnak majd a hozzá vezető út kátyúi.

Rosszul időzített pihenésért kemény munkával kell fizetned.

A virtualitás és a realitás megkülönböztetését nap mint nap gyakoroltatja velünk a természet. Álmunkban, hajnaltájt, akárhány toalett jelenjen is meg, pontosan tudjuk, egyiket sem használhatjuk, különben belevizelünk az ágyba.

Kotrógép nem talál aranyrögöt. Tüzetesen át kell mosni, bogarászni az irdatlan anyagot az aranyért.

Lehoczki Károly

Birs és tölgy

Minden fa egyformán apró, amikor
feltör a földből, bokornyai birs, vagy
terebélyes tölgy váljon is belőle.

Birset nem tudsz úgy nevelni, hogy
vetekedjen a tölgygel.

A birs gyümölcsét magad fogyasztod,
a tölgyét a disznók.

A birsnek az ízét élvezed,
a tölgynek az árnyékát.

A birs addig fontos, amíg él, termést hoz,
a tölgy amikor már halott és asztal lesz belőle.

Ha birslekvárt eszel tölgyasztalon,
aligha gondolsz egyik, vagy másik fára.

Az életről

Megint az élet, nem is csak a földi, hanem az élet általában. Ahogy Harta és Kecskemét között vágtat a kocsi a kanyar nélküli úton, úgy vágtat vele fiam és az én fantáziám is.

– Apu! – hová költözhetnénk a Földről, ha hirtelen felfúvódna a Nap?

Ilyesmi kérdéssel indult a beszélgetés, aztán már sodródtunk is tovább, mint számtalanszor, a kozmikus álmodozásban.

Valóban, hová is költöznénk? Leginkább sehová. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy kapásból átvándorolhatnánk akár csak a szomszéd naprendszerbe is. De mi történne vajon, ha lehetőségünk nyílna rá? Ha második generációssá tehetnénk a földi életet? Valószínű hasonló adottságú bolygót kellene keresnünk, hasonló hőmérsékleti, atmoszférikus viszonyokkal, hasonló korú napot a maga többé-kevésbé elöregedett rendszerével, ahová az itteni élőlények a fennmaradás esélyével áttelepíthetők. Mennyi időre? Amennyiben saját rendszerünk nem véletlen katasztrófa áldozata lett s kiöregedésével kényszerített minket a távozásra, új, hasonló adottságú helyünkön számíthatnánk-e sokkal szebb jövőre?

Egyelőre nem vagyunk alkalmasak semmiféle költözésre. Az sem biztos, hogy mi, emberek válunk alkalmasakká rá. Ahogy a rovarokat elnézem, nem egy tehetségtelen társaság.

Feltételezve, hogy mint az egyéni létnek, vagy a társadalmaknak, úgy a földi, naprendszerbeli életnek is van gyermek-, felnőtt-, végül öregkora s látva, hogy a terjeszkedés, a szaporodás általában még a romlás időszaka előtt, a virágkorban bekövetkezik, úgy gondolom, hogy minden földi és nem földi élet továbbadásáról még a végső fenyegetettség időszaka előtt kell gondoskodni.

Kérdés, továbbadható-e változatlan formában ez az élet s az új helyen egyszerűen csak folytatni kell a megkezdett biológiai folyamatot, vagy nincs értelme hasonló adottságú környezet után kutatni, (átugrálni egyik olvadó jég tábláról a másikra) -esetleg nincs is mód rá-helyette fiatal, a mienktől még merőben más, új rendszert keresve érdemesebb megtermékenyíteni azt az élet alacsony szintű, de tökéletesen alkalmas, vagy alkalmassá tett hordozóival és gondjaira bízni annak kinevelését.

Mi vajon hányadik generáció vagyunk? Az sem kizárt, hogy egy első, saját, és egy idegen, többedik generáció él együtt a Földön. Mi kit költöztetnénk át, mondjuk a Vénuszra, ha hirtelen katasztrófahelyzetben gondoskodnunk kellene az élet továbbadásáról? Néhány hőtűrő baktériumot, semmi esetre sem magát az embert. S vajon volna-e elegendő idő e baktériumokból egy ottani új kultúra kifejlődéséhez, pláne, figyelembe véve naprendszerünk korát?

Valószínű, hogy nem. Naprendszerünkben aligha maradt idő belsőbb bolygóra menekülni, az viszont nem kizárt, hogy ez a menekülés egyszer lezajlott már. Lehet, hogy az élet fejlődése eleve több bolygóra méretezett, s mert fejlődésének korai fázisa után nem is juthatott messzebbre, mint egy belsőbb bolygóra, most itt, a Földön dől el, kialakul-e egy fényes virágkor, benne a lényel, mely "ivarsejtjeit" új, fiatal naprendszerbe képes átoltani, vagy idáig bolygónk a virágkort jelentő legintelligensebb élőlények megjelenésével sem jut el s akkor ez a Nap körüli élet lassú, de biztos pusztulását fogja jelenteni.

Tartok tőle, hogy a világegyetemben sokkal szélesebb körben működnek a darwini törvények, mint azt gondolnánk.

A líráról

Téved, aki azt hiszi, hogy a költészet alig-alig érdekli valakit ebben az új-régi világban. Nagyjából ugyanazok a rétegek, melyek korábban érdeklődést mutattak, továbbra is fogékonyak maradtak a líra iránt, csak míg korábban módjukban volt áldozni kedvtelésükre, ma üres a zsebük, az elméjüket pedig hol kötelességből, hol pusztán emberi lomhaságból átengedik az agresszívan terjesztett szakmai, közéleti és szórakoztatóipari információnak. De ez csak az egyik baj. A másik, hogy a líra hagyományos megjelenési formája elavult. Ha meg akarja tartani és ki akarja elégíteni lehetséges fogyasztóit, jó minőségű, olcsó, a mai fogyasztói szokásoknak megfelelő termékként kell jelentkezzen a piacon. A hangsúlyt most inkább a fogyasztói szokásokra helyezem, meggyőződésem ugyanis, hogy amint a csirkehúst is különböző korokban másképpen és másképpen tálalták s lett a marokkal és foggal tépett zsíros egybecsirkéből mára diétás kakasfelvágott, úgy a verset, de nem is csak a verset, az egész irodalmat korunk technikájába kell bújtatni ahhoz, hogy szemet vessen rá a közönség.

Tisztában vagyok vele, hogy ez még kevés is, hogy most, a művészeti korszakváltásban, mikor az irodalom s benne a líra korszakváltása is végre várható, ez csak a legalább kötelező minimum. A technikát az alkotás folyamatába kell majd bevonni, de addig is vonjuk be a terjesztésbe, átszabva a régi hóbelevancot legalább a külsőnt változtassuk meg. Videó, számítógép, rádió, televízió, internet, műhold és telefax, klip, reklám, piackutatás, stb, mindezekkel kénytelenek leszünk bővíteni eszköztárunkat. A tápláló erő, a szellem persze nem hiányozhat, hogy visszatérjek az előbbi példához; a hús marad, ami változik, a teríték.